

Komentář výsledků hospodaření nefinančních podnikatelských subjektů se 100 a více zaměstnanci¹ za 1. až 4. čtvrtletí 2006 ve srovnání se stejným obdobím 2005

Údaje této publikace byly získány z datového souboru 4448 jednotek (nárůst o 2,0 %) s průměrným evidenčním přepočteným počtem 1,586 mil. zaměstnanců (nárůst o 2,3 %). Všechny údaje finančních ukazatelů jsou v běžných cenách².

Průměrný počet aktivních podniků se meziročně zvýšil o 86, počet **ztrátových podniků** se přitom snížil o 52 na podíl 21,2 %, počet **ziskových podniků** se naopak zvýšil o 139. Ve ztrátových podnicích bylo zaměstnáno 364,2 tis. zaměstnanců (pokles o 1,2 % na podíl 23,0 %). Ztráta, vykázaná těmito podniky byla proti stejnému období 2005 o 9,6 mld. Kč vyšší (o 21,4 %), hrubý zisk ziskových podniků přitom meziročně vzrostl o 67,5 mld. Kč (o 22,2 %).

Souhrnný výsledek hospodaření před zdaněním (hrubý zisk) za 1. až 4. čtvrtletí 2006 dosáhl 316,8 mld. Kč. Jeho objem v porovnání s 1. až 4. čtvrtletím 2005 byl o 22,3 % vyšší v důsledku vyššího nárůstu celkových výnosů (o 14,3 %), než činil růst nákladů (o 13,8 %). **Rentabilita nákladů**³ přitom vzrostla (o 0,4 bodu_% na 6,0 %) a **rentabilita vlastního kapitálu** se zvýšila (o 1,4 bodu_% na 13,8 %).⁴

Celkový **nárůst hrubého zisku** o 22,3 % (tj. o 57,9 mld. Kč) byl důsledkem nárůstů ve všech **institucionálních subsektorech - ISEKTORech**⁴): podniky veřejné (o 46,4 %, tj. o 14,1 mld. Kč), domácí soukromé podnikatelské jednotky (o 5,1 %, tj. o 5,1 mld. Kč), podniky pod zahraniční kontrolou (o 30,3 %, tj. o 38,6 mld. Kč).

V průmyslu celkem hrubý zisk meziročně vzrostl o 30,7 %, tj. o 55,6 mld. Kč, z toho ve zpracovatelském průmyslu o 27,6 %, tj. o 33,4 mld. Kč. K nejvýraznějším a váhově nejvýznamnějším nárůstům došlo u **průmyslových odvětví**: výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody; výroba dopravních prostředků, výroba kovů, hutních a kovodělných výrobků; výroba a opravy strojů a zařízení. K největšímu meziročnímu poklesu hrubého zisku došlo naopak u těžby energetických surovin; výroby potravin tabákových výrobků a nápojů; výroby vlákniny, papíru, vydavatelství a tiskovin; výroby textilních a oděvních výrobků.

U neprůmyslových odvětví došlo k nejvýraznějšímu nárůstu u odvětví: obchod a opravy motorových vozidel a spotřebního zboží; stavebnictví.

Ukazatele finančního hospodaření nefinančních podniků se 100 a více zaměstnanci

rok 2006 (údaje semidefinitivní) v mld.Kč	1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	3. čtvrtletí	4. čtvrtletí	1. až 4.čtvrtletí
	skutečnost	skutečnost	skutečnost	skutečnost	skutečnost
Výnosy	1 286,7	1 400,8	1 350,3	1 594,0	5 631,8
Tržby za vlastní výrobky, služby a zboží	1 192,5	1 258,4	1 238,9	1 405,2	5 095,0
Náklady	1 205,0	1 306,5	1 280,9	1 516,4	5 308,9
Výsledek hospodaření před zdaněním	81,7	93,6	69,5	77,5	322,2
Výkony (včetně obchodní marže)	961,2	1 009,8	992,4	1 120,2	4 083,6
Výkonová spotřeba	696,4	728,7	721,1	832,8	2 979,0
Účetní přidaná hodnota	264,8	281,1	271,2	287,4	1 104,6

Účetní přidaná hodnota v běžných cenách vzrostla meziročně o 12,6 % a její absolutní objem za sledované období dosáhl 1104,9 mld. Kč. **Výkony**⁵ se za stejné období meziročně zvýšily o 17,1 %, **výkonová spotřeba** vzrostla o 18,7 % a **obchodní marže**⁶ vzrostla 14,4 %.

¹ Údajové tabulky viz též www.czso.cz, Ediční plán publikací 5) Makroekonomika, 5.1 Finanční hospodaření

² Čtvrtletní revidované čtvrtletní údaje za 1. až 4. čtvrtletí 2006 z databázi vytvořených 20. 04. 2007. Změny proti stejnému období minulého roku jsou počítány z definitivních čtvrtletních údajů 2005, revidovaných k 5. 4. 2007.

Všechny uváděné změny jsou meziroční, tzn. vyjadřují rozdíl nebo index ze stejných období roku 2006 a 2005.

Údaje o počtu jednotek a zaměstnanců a stavové finanční ukazatele uvádějí hodnoty k poslednímu dni sledovaného období. Tokové údaje představují hodnoty za aktuální čtvrtletí

³ Rentabilita nákladů = 100 * (výsledek hospodaření před zdaněním / náklady celkem) [%]

Rentabilita vlastního kapitálu = 100 * (výsledek hospodaření před zdaněním / vlastní kapitál) [%]

⁴ podniky veřejné = ISEKTOR 11001; soukromé národní podniky a podnikatelé = ISEKTORY 11002+14100+14200; podniky pod zahraniční kontrolou = ISEKTOR 11003

⁵ Výkony = tržby za prodej vlastních výrobků a služeb + aktivace + změna stavu zásob vlastní výroba

⁶ Obchodní marže = tržby za prodej zboží - náklady na prodané zboží

Celkový meziroční nárůst účetní přidané hodnoty o 123,9 mld. Kč je výsledkem růstu ve všech **institucionálních subsektorech**: u podniků národních veřejných o 19,3 mld. Kč, tj. o 17,2 %; u soukromých domácích podniků a podnikatelů o 17,6 mld., tj. o 4,4 %; u podniků pod zahraniční kontrolou o 86,9 mld. Kč, tj. o 18,7 %.

V průmyslu celkově vzrostla účetní přidaná hodnota o 12,4 %, tj. o 76,8 mld. Kč, z toho ve zpracovatelském průmyslu o 11,3 %, tj. o 54,3 mld. Kč. Nejvýznamnější příspěvky k růstu účetní přidané hodnoty nastaly u **průmyslových odvětví**: výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody; výroba dopravních prostředků; výroba elektrických a optických přístrojů; výroba kovů, hutních a kovodělných výrobků; výroba a opravy strojů a zařízení. K meziroční stagnaci až poklesu došlo u odvětví: výroba potravinářských a tabákových výrobků; výroba vlákniny, papíru vydavatelství a tiskárenství; výroba textilních a oděvních výrobků; koksování, rafinérie ropy a jaderných paliv.

U neprůmyslových odvětví došlo k meziročnímu nárůstu účetní přidané hodnoty u všech odvětví, pouze v odvětví ubytování a stravování spíše ke stagnaci.

Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (tj. měsíční průměr z podílu účetní přidané hodnoty a průměrného přepočteného počtu zaměstnanců) vzrostla o 10,1 % na 58,1 tis. Kč/měs. **Osobní náklady na zaměstnance** (průměr. přepoč.) za měsíc přitom ve sledovaném období vzrostly o 10,4 % na 29,9 tis. Kč/měs.

Stav souhrnného majetku (aktiv) nefinančních podniků se 100 a více zaměstnanci ke konci 4. čtvrtletí 2006 dosáhl 4 359,8 mld. Kč, tzn. meziroční růst o 12,4 %. V majetkové struktuře tvořil největší část dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek (2 054,8 mld. Kč, nárůst o 4,2 %). Stav zásob činil 442,7 mld. Kč (nárůst o 10,3 %), peníze a účty v bankách 266,3 mld. Kč (nárůst o 27,6 %), pohledávky z obchodního styku a poskytnuté zálohy 779,4 mld. Kč (nárůst o 15,7 %), krátkodobý finanční majetek⁷ 128,9 mld. Kč (nárůst o 23,5 %), zbývající finanční aktiva⁸ 687,7 mld. Kč (nárůst o 32,3 %).

K meziročnímu nárůstu **odpisovaného dlouhodobého majetku** o 83,1 mld. Kč došlo při meziročním poklesu hrubých investic (tj. pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku vč. pozemků a ložisek nerostných surovin) za 4. čtvrtletí 2006 o 4,0 mld. Kč, tj. o 1,3 %.

Stav celkových zásob vzrostl ke konci 4. čtvrtletí 2006 proti stejnému období roku 2005 o 41,2 mld. Kč, tj. o 10,3 %. V tom vzrostly zásoby: výrobků (o 13,5 mld. Kč, tj. o 20,1 %), nedokončené výroby a polotovary (o 8,2 mld. Kč, tj. o 8,6 %), materiálu (o 17,2 mld. Kč, tj. o 13,0 %), zásoby zboží (o 2,5 mld. Kč, tj. o 2,3 %). **Doba obratu celkových zásob** (z tržeb)⁹ se ve 4. čtvrtletí meziročně zkrátila o 1,1 dne v průměru na 31,3 dne.

Zásoby *)

Rok 2006 (údaje semidefinitivní) zásoby v mld. Kč	Zásoby celkem	Zásoby materiálu	Zásoby vlastní výroby	Zásoby zboží
1.čtvrtletí 2006	420,9	134,2	172,9	113,8
2.čtvrtletí 2006	429,5	135,9	181,5	112,1
3.čtvrtletí 2006	444,9	144,0	190,8	110,1
4.čtvrtletí 2006	442,7	149,5	183,2	109,9

*) Údaje o stavu k poslednímu dni příslušného čtvrtletí

U jednotlivých **institucionálních subsektorů** došlo k nejvyššímu meziročnímu nárůstu **zásob** u podniků pod zahraniční kontrolou (o 39,6 mld. Kč, tj. o 19,3 %). Přitom vzrostly jejich zásoby materiálu, nedokončené výroby a polotovary, výrobků i zásoby zboží. V subsektoru národních soukromých podniků a podnikatelů zásoby vzrostly o 6,2 mld. Kč (tj. o 3,5 %), u podniků veřejných došlo k poklesu zásob o 4,6 mld. Kč (tj. o 23,2 %).

Z hlediska **odvětvové struktury** zaznamenal průmysl průměrný nárůst zásob o 14,2 % (tj. o 37,6 mld. Kč), z toho nejvyšší růst byl zaznamenán u odvětví: výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody; výroba elektrických a optických přístrojů; výroba a opravy strojů a zařízení; výroba pryžových a plastových výrobků; výroba dopravních prostředků. Ke stagnaci, resp. mírnému poklesu zásob došlo u odvětví: výroba potravinářských a tabákových výrobků; výroba vlákniny, papíru vydavatelství a tiskárenství; výroba textilních a oděvních výrobků; výroba usní a výrobků z usní. K nárůstu zásob došlo také u všech neprůmyslových odvětví s výjimkou dopravy, kde byl vykázán pokles o 10,3 mld. Kč (vlivem organizačních změn).

Ve struktuře **souhrnných zdrojů krytí – pasiv** - došlo ke konci 4. čtvrtletí 2006 k růstu vlastního kapitálu o 210,9 mld. Kč, tj. o 10,2 %. Podíl vlastního kapitálu na krytí bilanční sumy se mírně snížil z 53,6 na 52,5 %. Předlužení, tj. záporná hodnota vlastního kapitálu, se vyskytovalo u 203 nefinančních podniků, zaměstnávajících 49,1 tis. zaměstnanců (tj. o 3 podniky více a 1065 zaměstnanců více než na konci 4. čtvrtletí 2005). Celková výše předlužení byla -27,3 mld. Kč, tzn. zlepšení o 1,9 mld. Kč.

⁷ Krátkodobý finanční majetek = krátk. dluhopisy vč. směnek + krátk. úvěry a půjčky (poskytnuté)

⁸ Zbývající finanční aktiva = dlouhodob. finanč. majetek (akcie, dluhopisy, úvěry, půjčky, směnky) + ostatní pohledávky a časové rozlišení

⁹ Doba obratu zásob = $i \cdot 360 \cdot \text{zásoby} / (\text{tržby z vlast. produkce} + \text{tržby za zboží})$

i = 1 pro čtyři čtvrtletí; i = 0,75 pro tři čtvrtletí; i = 0,5 pro dvě čtvrtletí; i = 0,25 pro jedno čtvrtletí

Při hodnocení vývoje předlužení je třeba brát v úvahu, že tento vývoj je významně ovlivňován ukončením činnosti některých podniků po vstupu do konkursního řízení či likvidace (tyto podniky nejsou obsaženy v hodnoceném souboru).

Cizí zdroje včetně rezerv (pasiva – vlastní kapitál) představovaly ke konci 4. čtvrtletí 2006 celkem 2 070,2 mld. Kč, tj. 47,5 % pasiv. V tom závazky z obchodního styku 792,9 mld. Kč (nárůst o 14,5 %), ostatní krátkodobé cizí zdroje¹⁰ 234,1 mld. Kč (nárůst o 12,8 %). Meziroční nárůst o 6,8 % na 160,9 mld. Kč se projevil u rezerv, zbyvajících pasiva pak představují¹¹ 882,3 mld. Kč (nárůst o 17,5 %).

Finanční hospodaření podniků pod zahraniční kontrolou

V sektoru podniků pod zahraniční kontrolou pokračoval trend efektivnějšího využívání a zhodnocování finančních, materiálních i personálních zdrojů. Tento sektor podniků měl rozhodující vliv na celkový růst účetní přidané hodnoty. Počet podniků pod zahraniční kontrolou se 100 a více zaměstnanci meziročně vzrostl o 6,4 %, počet jejich zaměstnanců přitom vzrostl o 8,1 %. Hodnota jejich dlouhodobého majetku se zvýšila o 18,6 %. Nárůst účetní přidané hodnoty činil 18,7 %, hrubý zisk vzrostl o 30,3 %.

Vzhledem k tomu, že do hodnot ukazatelů se promítají současně změny trendové i strukturální, vypovídá o specifických odlišnostech subsektoru podniků pod zahraniční kontrolou více **porovnání velikostí podílů pro různé typy ukazatelů** než jejich meziroční vývoj. Podíly na zdrojích podnikání představují: 40,0 % z počtu zaměstnanců a 42,7 % z dlouhodobého majetku. Podíly finančních ukazatelů, vypovídajících o úspěšnosti podnikatelské činnosti, jsou vyšší: 50,0 % u přidané hodnoty a 52,4 % u hrubého zisku. Podíl na hrubých investicích v 1. až 4. čtvrtletí 2006 byl 49,5 %.

Rozdíl ve velikosti podílů na zdrojích a na výsledcích podnikání i v tomto období potvrzuje efektivnější využívání a vyšší zhodnocování zdrojů u podniků pod zahraniční kontrolou. Vypovídá o tom i jejich váha na celkovém meziročním růstu účetní přidané hodnoty podniků se 100 a více zaměstnanci ve sledovaném období celkem – viz výše. Tento závěr potvrzují také poměrové finanční ukazatele podniků pod zahraniční kontrolou při porovnání s průměrnými hodnotami dosahovanými v celém souboru podniků: zejména produktivita vyjádřená jako účetní přidaná hodnota na zaměstnance za měsíc (72,5 proti 58,1 tis. Kč) a rentabilita vlastního kapitálu (16,9 proti 13,8 %). Vyšší efektivnost vyjádřená produktivitou práce z přidané hodnoty se pak také promítá i do vyšší průměrné mzdy cca o 2,1 tis. Kč / měsíc (22,5 proti 20,4 tis. Kč / měs).

Finanční hospodaření podniků pod zahraniční kontrolou

Finanční ukazatele podniků pod zahraniční kontrolou	1. - 4. čtvrtletí 2005		1. - 4. čtvrtletí 2006		
	skutečnost	poměr k celku v %	skutečnost	index	poměr k celku v %
Počet jednotek	1 338	30,7	1 424	106,4	32,0
Průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený (pp) v tis. osob	586 234	37,8	634 096	108,2	40,0
Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek odpisovaný v mld. Kč	740,2	37,5	877,8	118,6	42,7
Tržby za vlastní výrobky a služby v mld. Kč	1654,7	50,9	2075,3	125,4	54,4
Tržby za zboží v mld. Kč	688,9	56,5	768,1	111,5	60,0
Výkony (bez obchodní marže) v mld. Kč	2381,2	52,3	2886,9	121,2	55,8
Výkonová spotřeba (úč.mezispotřeba) v mld. Kč	1337,4	53,3	1696,3	126,8	56,9
Výnosy celkem v mld. Kč	2543,9	51,6	3074,3	120,9	54,6
Náklady celkem v mld. Kč	2416,6	51,7	2908,4	120,4	54,7
Výsledek hospodaření před zdaněním v mld. Kč	127,4	49,2	166,0	130,3	52,4
Účetní přidaná hodnota v mld. Kč	465,2	47,4	552,0	118,7	50,0
Hrubé investice *) v mld. Kč	155,3	50,8	149,1	96,0	49,5
Průměr. měsíční prod. práce z přidané hodnoty v tis. Kč/zaměst (pkp)	66,1	125,3	72,5	109,7	124,8
Průměr. měsíční mzda na zaměst. (prům.fyzic.osob) v tis. Kč	21,2	110,9	22,5	106,4	110,5

*) Hrubé investice = pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku celkem (vč. pozemků a ložisek nerost. surovin)

¹⁰ Ostatní krátkodobé cizí zdroje = krátk. přijaté úvěry a půjčky + krátk. dluhopisy vč. směnek

¹¹ Zbývající pasiva = dlouh. přijaté úvěry a půjčky + dlouh. dluhopisy vč. směnek + ostatní závazky a časové rozlišení